

HEP LAND VAN KWIEN

Lesfiches bij het educatief pakket
voor 2de en 3de graad lager onderwijs
(try-out-versie)

De Notenboom
Tervuursesteenweg 84
2800 Mechelen
0479 68 92 92
info@denotenboom.net
www.denotenboom.net

VORMEN vzw
Patriottenstraat 27
2600 Antwerpen
mensenrechteneducatie @vormen.org
032938215
www.vormen.org

COLOFON

Dit is bijlage bij het educatief pakket bij de musical 'Het land van Kwien' van De Notenboom vzw voor de 2de en de 3de graad lager onderwijs

Dit pakket werd gerealiseerd voor VORMEN vzw door **Mieke Verwaest**

Verantwoordelijke uitgever

VORMEN vzw

Expertisecentrum voor mensenrechten- en kinderrechteneducatie

Patriottenstraat 27

2600 Antwerpen

Tel. 03 293 82 15 – fax 02 611 75 18

E-mail mensenrechteneducatie@vormen.org

www.vormen.org

ISBN

© 2009 VORMEN vzw

Met steun van de
Vlaamse overheid

De Vlaamse Gemeenschap kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor de inhoud van dit pakket.

Inhoudstafel

Fiche 1: 'Kinderrechten, wat zijn dat?'	4
Fiche 2: 'Word expert in een kinderrecht!'	5
Fiche 3: Van 'nodig of leuk?' tot kinderrechten in de krant	6
Fiche 4: Kinderrechten bekendmaken via posters	7
Fiche 5: Rechten uitbeelden	8
Fiche 6: Rechten spelen	10
Fiche 7: Kinderrechtenfoto's maken	11
Fiche 8: Werken met leesteksten uit 'Recht of echt?'	13
Fiche 9: Powerpointpresentatie over een mensenrechtenorganisatie	15
Fiche 10: Schilderijen maken	16
Fiche 11: Schoenen knutselen	17
Fiche 12: Spiegels met lijst maken	18
Fiche 13: Kroon maken	19
Fiche 14: Zelf muziekinstrumenten maken	20
Fiche 15: Zelf speelgoed maken	21
Andere suggesties	22

Fiche 1: 'Kinderrechten, wat zijn dat?'

Benodigdheden

- De kinderrechtentekeningen in A4 formaat ([bijlage 1](#))
- De kaartjes met de titels van de kinderrechten ([bijlage 2](#))

Werkwijze

Hang de kinderrechtentekeningen op in de ruimte.

Laat de kinderen even rondkijken naar deze tekeningen en nadenken over welke tekeningen hen aanspreken.

Laat ieder kind de tekening nemen die hem/haar het meest aanspreekt. Wanneer deze al weg zou zijn neemt hij/zij een andere.

Daarna gaat iedereen in de kring zitten en overloop je alle tekeningen. Daarbij kan je telkens de volgende vragen stellen:

- Waarom kies je deze tekening?
- Wat staat er op?
- Over welk kinderrecht gaat dit volgens jou?
- Ken je een concrete toepassing van dit recht? Of een voorbeeld van waar dit recht wordt geschonden?

Je toont telkens het bijpassende kaartje met titel en licht het recht, indien nodig, verder toe.

Je kan ook dieper ingaan op de inhoud van een aantal rechten.

Je laat de kinderen concrete voorbeelden van dit recht zoeken.

Waarom kies je deze tekening?

- Ken je schendingen in je eigen leven (thuis, school, andere plaatsen...)?
- Waarom kies je deze tekening?
- Wat kunnen we zelf doen om dit recht te realiseren?

Je geeft zelf een aantal concrete voorbeelden om het recht te verduidelijken, bij voorkeur uit situaties die de kinderen van in de klas kennen (of van op school, of uit de actualiteit ...).

Fiche 2: 'Word expert in een kinderrecht!'

Benodigheden

Uit de teksten 'Kinderrechten in kindertaal' (zie www.vormen.org):

- De tekst 'Kinderrechten, wat zijn dat?', gekopieerd voor elke leerling; (bijlage 3)
- Per leerling de tekst van één recht. (bijlage 4)
- De kinderrechtentekeningen in de versie zonder tekst (best in kleur afgedrukt), voor elke leerling minstens één exemplaar van één tekening. (bijlage 1)
- De titeltekening op groot formaat voor klassikale behandeling. (bijlage 1)
- De kaartjes met de titels van de kinderrechten (bijlage 2)
- Per leerling een kopie van het werkblad als leidraad bij het zelfstandig werk. (bijlage 5)
- Schrijf- en tekengerief, knutselmateriaal volgens eigen voorkeur.

Stap 1: Introductie op het thema 'kinderrechten'.

Je toont de titeltekening 'Kinderrechten' en start een gesprek over wat deze tekening bij de kinderen oproept. Je stelt bijvragen om op één en ander wat dieper in te gaan. Je tast af wat ze over dit onderwerp al weten en in welke mate ze geïnteresseerd zijn om er meer over te weten te komen.

Mogelijke vragen:

- Wat is een recht? Kan je voorbeelden geven?
- Waarom dragen de kinderen een spandoek, denk je?
- Vanwaar komen kinderrechten?
- Voor wie gelden die rechten?
- Kunnen alle kinderen op de wereld genieten van die rechten?

Je deelt de tekst 'Kinderrechten, wat zijn dat?' uit en behandelt die verder als een klassikale leestekst met de gebruikelijke vragen en bespreking, zodat de inhoud voor iedereen duidelijk is. Indien nodig geef je verder toelichting bij het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind (zie Deel 1 van 'Recht-in-de-roos' op www.vormen.org of op www.kinderrechten.vormen.org). Hou dit echter kort.

Stap 2: Motivatie voor de individuele opdracht.

Omdat het erg belangrijk is dat kinderen hun rechten kennen (recht op informatie) en ervoor kunnen opkomen (recht op een eigen mening en inspraak), geef je hen de kans om te onderzoeken welke kinderrechten er in het verdrag staan en wat ze precies betekenen.

- Je verdeelt de tekeningen op ludieke wijze, bijvoorbeeld door een zoekspelletje of je maakt het spannend door ze blind te laten trekken uit een grote hoed, ...
- Als de verdeling gebeurd is, vertel je dat ieder nu zelfstandig op onderzoek kan gaan naar de precieze betekenis en inhoud van het recht waarvan hij/zij de tekening gekregen heeft. Daarvoor krijgen ze een werkblad mee, met de opeenvolgende opdrachten die ze moeten uitvoeren. Als laatste opdracht moeten ze de resultaten van hun onderzoek voorstellen aan de klas, zodat uiteindelijk iedereen degelijk op de hoogte is van alle kinderrechten.
- Elke leerling krijgt nu het werkblad en beantwoordt voor zichzelf vraag 1. Wie het uit zichzelf niet kan vinden kan gebruik maken van de titels voor de rechten die op de 'Kaartjes kinderrechten' staan (en die voor dat doeleinde op enkele rafels opengelegd worden).
- Wie hier mee klaar is, krijgt dan de tekst uit 'Kinderrechten in kindertaal', met titel en uitleg over het recht dat hoort bij zijn/haar tekening. Daarmee kunnen ze dan aan de volgende opdrachten werken.
- Je spreekt met de leerlingen af wanneer ze tijdens en na de lessen aan de opdrachten kunnen verder werken en je plant samen de dag waarop ze klaar moeten zijn om hun werk voor te stellen.

Fiche 3: Van 'nodig of leuk?' tot kinderrechten in de krant

Benodigheden

- Eén of meerdere reeksen illustraties van mogelijke wensen en noden (bijlage 6)
- Eén of meerdere reeksen kaartjes met de kinderrechten (bijlage 2).
- Officiële tekst van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (bijlage 7)
- De briefjes of kaartjes 'krantenkoppen' (bijlage 8).
- Een stapel kranten of magazines.

Werkwijze

Stap 1: 'Nodig' of gewoon 'leuk'?

- Verdeel de klas in groepjes van 3 à 4 leerlingen.
- Elk groepje krijgt een aantal illustraties (van een vijftal tot de volledige reeks, naargelang de grootte van de groep).
- De kinderen verdelen de illustraties over 2 stapels: een stapel 'nodig' met wat ze denken dat echt nodig is voor het welzijn van een kind en een stapel 'leuk' met wat ze denken dat leuk kan zijn, doch niet echt noodzakelijk voor een menswaardig leven voor een kind.
- Laat één groep hun 'nodig'-stapel voorstellen aan de grote groep. De anderen vergelijken met hun eigen stapel en kunnen reageren als ze met iets niet akkoord gaan of twijfels hebben. Groepjes die nog andere kaartjes in de stapel 'nodig' hebben gelegd, kunnen aanvullen. Mogelijk ontstaat er discussie over de plaats van bepaalde kaartjes. Stimuleer de leerlingen om hun keuze duidelijk te argumenteren en op basis van gegronde argumenten tot een besluit te komen.

Stap 2: Noden en rechten

- Vertel dat kinderrechten dienen om ervoor te zorgen dat ieder kind (persoon onder 18 jaar) een menswaardig leven kan leiden. Dat een verdrag door de VN werd opgesteld ter verdediging van kinderen tegen verwaarlozing en mishandeling en voor de erkenning van kinderen als personen. En dat dit dan het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind geworden is.
- (facultatief) Lees enkele kleine stukjes voor uit de officiële tekst van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.
- Geef per groep een set met de kaartjes met de kinderrechten en laat die op de tafel uitspreiden.
- Laat elk groepje vervolgens de kaartjes van hun stapel 'nodig' aanbrengen bij het kinderrecht dat daar volgens hen mee overeenkomt.
- Laat de groepjes om beurten een recht voorstellen met de kaartjes die ze er bij hebben gelegd en ga kort wat dieper in op de betekenis van elk recht.
- Als er kinderrechten overblijven waarbij geen enkel kaartje is aangebracht, ga je nader in op de betekenis van die kinderrechten, en vraag je of deze rechten dan overbodig zijn.

Stap 3: Rechten en krantenkoppen

- Geef elk groepje een 'krantenkop'.
- Laat elk groepje deze krantenkop leggen of hangen bij het bijhorende kinderrecht dat daar volgens hen mee overeenkomt. Bespreek met hen telkens wat ze bij welk kinderrecht aanbrengen, of ze er al dan niet akkoord mee gaan. Je kan ook enkele vragen stellen als 'Gebeurt dit echt?', 'Waar?', 'Hoe komt het?', enz.
- Laat ze nu op zoek gaan in kranten en magazines, en uitknippen wat volgens hen bij een kinderrecht past, en dit bij het kinderrecht plaatsen. Bespreek dit.

Fiche 4: Kinderrechten bekendmaken via posters

Benodigheden

- Overzicht van de kinderrechten (zie *educatief pakket: 1.4. De rechten van kinderen op een rijtje*) (+ [bijlage 4](#)).
- Materiaal om posters te maken: verfborstels, verf, papier, tijdschriften, stiften ...

Werkwijze

- Selecteer voor de les groepen rechten die aan elkaar verwant zijn. Bijvoorbeeld rechten die te maken hebben met het kind en zijn/haar familie.
- Vraag de klas om kleine groepjes of duo 's te vormen. Vertel hen dat er soms radiospots of TV- spots over kinderrechten gemaakt worden of affiches. (Plan International, Unicef, SOS Kinderrechtendorpen,..)
- Vraag aan elk duo of groep om een reclameboodschap te maken die één recht of een groep rechten uitlegt. Dit kan een affiche zijn, een toneelstukje, een liedje of een voor te dragen gedicht. Als er kinderen zijn die een affiche willen maken, kunnen de tips hieronder nuttig zijn.
- Eens het werk af is, kan het worden getoond of voorgedragen voor de klas of de hele school.

Tips voor het ontwerpen van posters/affiches

- Denk voor je start goed na over wat je wil meedelen. Bepaal je boodschap en schrijf ze op.
- Maak eerst kleine schetsen om zoveel mogelijk ideeën te testen.
- Wees niet bang om een idee te schrappen. Het is belangrijker om hard te werken aan een interessant idee dan om tijd te besteden aan iets waar je eigenlijk niet tevreden over bent.

Fiche 5: Rechten uitbeelden

Inleidend deel

- Indien je met de klas al een lijst met rechten hebt opgesteld, kan je dit inleidende deel grotendeels weglaten en vertrekken van je bestaande lijst.
- Vraag de leerlingen per twee een lijst te maken van rechten waarvan zij vinden dat iedereen ze zou moeten hebben.
- Breng alle ideeën samen door elk koppel te laten vertellen hoe hun lijst is samengesteld. Is iedereen akkoord met alle rechten? Welke rechten lokken discussie uit? Waarom? Zijn er onverwachte rechten genoemd? Kan iemand een voorbeeld geven van een recht dat geschonden wordt?
- Met de hele groep wordt er nu een gemeenschappelijke lijst van tien rechten opgesteld.

Deel 1

- Deel de groep op in groepjes van vier. Elke groep krijgt een recht van de lijst toegewezen, zonder dat de groepjes van elkaar weten welk recht ze kregen. (zie educatief pakket: 6. Achtergrondinformatie bij de verschillende kinderrechten) Elk groepje gaat nu enkele minuten apart zitten en een 'tableau vivant' (zie hieronder) maken. Hierin beelden ze uit hoe het recht, dat zij toegewezen kregen, wordt geschonden. (Bijvoorbeeld het recht niet gefolterd te worden, wordt uitgebeeld als een beeld van iemand die gepest wordt.)
- Als opwarming voor deze oefening kan de techniek 'kunstenaar met klei' (zie hieronder) van pas komen voor deelnemers met minder ervaring.
- De groep komt terug samen en elk groepje toont één voor één hun tableau vivant voor de groep. De rest mag telkens raden over welk recht het gaat
- Vragen voor nabespreking:
  - Waren sommige rechten eenvoudiger te raden dan anderen?
  - Hoe voelden de leerlingen zich bij het uitbeelden van hun geschonden recht?
  - Welke factoren zorgen ervoor dat mensen geen gebruik kunnen maken van hun rechten?
  - Overloop de verschillende tableaux vivants opnieuw en vraag de leerlingen welk positief beeld ze er voor in de plaats zouden willen zien.

Deel 2

Dezelfde groepjes gaan opnieuw apart zitten en maken nu een positief tableau vivant van het recht dat opgeëist wordt. Hierbij kunnen de suggesties die de groep bij de nabespreking gaf van pas komen (bijvoorbeeld de persoon die gepest werd in het vorige tableau, kan nu worden uitgebeeld als een zelfzeker persoon met het hoofd rechtop).

- De groepjes moeten nu beide tableaux, de negatieve en de positieve, uitbeelden voor de rest van de groep.
- Vragen voor nabespreking
  - Welke stappen werden genomen om de negatieve houdingen om te vormen naar positieve?
  - Wie kan de personages in de tableaux helpen om hun rechten op te eisen?
  - Wat kunnen mensen waarvan de rechten geschonden worden, doen voor zichzelf?

Deel 3

- De groepjes gaan weer voor een tijdje apart zitten en bereiden een kort toneelstukje voor. Dat begint met het negatieve tableau vivant, waarin het recht geschonden wordt, en

eindigt in het positieve, waarin het recht 'zegeviert'. Het toneeltje gaat dus over de manier waarop het recht werd opgeëist door de benadeelde persoon.

- Laat de toneeltjes beginnen vanuit een bevroren beeld. Op een afgesproken teken komt het beeld tot leven. Het toneeltje eindigt weer als een bevroren beeld. Dit schept voor de leerlingen een duidelijk kader en kan een mooi en sterk effect opleveren.

Tableau vivant

- Hierin staat een groepje in een welbepaalde houding doodstil, als bevroren. De sterkte van deze techniek is de eenvoud. Ze vergt samenwerking en concentratie op één thema. De techniek geeft deelnemers de tijd om over het uitgebeelde thema na te denken.
- Een tableau vivant maken moet op een korte tijd gebeuren. Als men er te lang over doet om het tableau samen te stellen, gaat de spontaniteit verloren. Twee minuten is doorgaans voldoende.
- Een tableau vivant heeft meestal één 'hoofdpersonage' en enkele ondersteunende rollen. Bijvoorbeeld een scène waarin iemand gepest wordt door drie pestkoppen.

Kunstenaar met klei

- Dit is een activiteit per twee. Eén persoon is de kunstenaar die de klei (de tweede persoon) vormgeeft zoals hij het wil.
- Elk koppel kiest een recht om uit te beelden. De kunstenaar zet armen, benen en andere lichaamsdelen van de tweede persoon zoals hij het recht wil uitbeelden. Bijvoorbeeld het recht om te spelen wordt uitgebeeld door iemand die op het punt staat tegen een voetbal te stampen. Het 'boetseren' gebeurt in volledige stilte. Als het beeld klaar is, blijft het zonder beweging staan. Daarna worden de rollen omgedraaid en dus wordt de kunstenaar klei en vice versa.
- Als dit vlot gaat, kan de 'kunstenaar' ook meerdere personen tot een 'beeldengroep' boetseren.

Fiche 6: Rechten spelen

Benodigheden

Scenario's (zie hieronder): voor elke groepje één. De scenario's kunnen aangepast worden naargelang de achtergrond en gevoeligheden van de deelnemers.

Werkwijze

- Deel de groep op in groepjes en geef elk groepje een scenario.
- De jongeren moeten nu een kort toneelstukje maken dat hun scenario uitbeeldt.
- Elk groepje speelt het stukje voor de rest van de groep.

Vragen

- Welk recht werd geschonden?
- Welke gevoelens kwamen naar boven als de deelnemers speelden dat ze hun rechten geschonden zagen?
- Wat kon er veranderen om de situatie te veranderen?

Uitbreiding

Op een blad papier tekenen de kinderen vier kaders op de linkerhelft. De kinderen kiezen een recht en tekenen over dat recht een verhaaltje. Op de rechterhelft schrijven ze een commentaar bij de tekeningen, alsof het een scenario voor een film is.

Scenario's

Scenario 1 (voor 2 personen)

Je betrapt je moeder op het lezen van je dagboek.

Scenario 2 (voor 2 personen)

Je moeder verbiedt je te gaan fietsen. Je zegt haar dat dat niet eerlijk is en zij zegt dat het is omdat het gevaarlijk is op straat.

Scenario 3 (voor 3 personen)

Je ouders zeggen dat je problemen gaat krijgen als je blijft optrekken met de vrienden die je nu hebt. Dat vind je niet eerlijk, want ze kennen je vrienden niet eens.

Scenario 4 (voor 4 personen)

Je loopt tijdens de speeltijd door de gang. Je ziet twee meisjes een ander meisje plagen omdat ze andere kleren draagt en omdat ze niet zo goed Nederlands spreekt.

Scenario 5 (voor 3 personen)

Je ouders hebben pas beslist te scheiden en je hoort hen bespreken waar jij zal wonen. Waarom mag jij niet mee beslissen?

Scenario 6 (voor 4 personen)

Je zit in een rolstoel. Je gezin verhuist naar een andere stad. Je kan niet naar de school gaan die je wou, omdat deze school niet voorzien is op rolstoelgebruikers.

Scenario 7 (voor 2 personen)

Je wil een film kijken, maar je vader vindt dat die film niet geschikt is voor iemand van jouw leeftijd.

Scenario 8 (voor 2 of 3 personen)

Je wil laat opblijven, maar je mag niet van je ouders omdat je morgen naar school moet.

Fiche 7: Kinderrechtenfoto's maken

Benodigde materialen

Een digitaal foto toestel voor elk groepje van twee (of meer) leerlingen.

Voldoende kopieën van het werkblad (voor elk groepje één). (bijlage 10)

Voor elke leerling een lijst met een selectie van kinderrechten (zie educatief pakket: 6.

Achtergrondinformatie bij de verschillende kinderrechten).

Verloop

- Overloop met de hele klas de lijst met kinderrechten. Daag de leerlingen uit om te brainstormen over mogelijkheden hoe je elk recht visueel zou kunnen voorstellen. Hou zelf een aantal ideeën (of eventueel voorbeelden van foto's) klaar om het voorstellingsvermogen te stimuleren, als de ideeën niet goed los komen.
- Zet de leerlingen per twee. Vraag hen om voor elk recht een beeld te zoeken dat dit recht kan illustreren. Leg uit dat dit soms op eenvoudige wijze mogelijk is. Bijvoorbeeld, voor het recht op voedsel: een foto van een groentekraam op de markt. Of voor het recht op medische verzorging: een foto van het plaatselijke tandartskabinet.
- De leerlingen kunnen kiezen om foto's te maken van levensechte situaties, of ze kunnen zelf situaties bedenken en die vormgeven met decorstukken en met vrienden, familie, of zichzelf als 'acteurs'. Het recht op vrijheid zou bijvoorbeeld geïllustreerd kunnen worden door iemand achter een ijzeren hek te fotograferen, zodat het lijkt alsof die opgesloten zit. Aandacht voor gezichtsuitdrukking, lichaamsexpressie ... kan hierbij iets extra opleveren. Moedig de leerlingen aan om goed de tijd te nemen om originele, creatieve beelden te zoeken. Laat ze voor hetzelfde recht ook meerdere alternatieven bedenken. Zo hebben ze meer kansen op leuke resultaten.
- Geef de leerlingen een week de tijd om de beelden die ze genoteerd hebben op hun werkblad met hun foto toestel te gaan 'schieten'. Wanneer ze in de loop van de week nog op nieuwe ideeën komen, mogen ze die vanzelfsprekend ook vastleggen.
- Na deze week als kinderrechtenfotograaf worden de foto's in een computer binnengehaald en afgedrukt.
- Vraag aan elk groepje om uit hun opnames vier foto's te selecteren die volgens hen het best een recht illustreren. Hiervoor kan je best eerst samen overlopen met welke criteria ze zoal rekening kunnen houden: de kwaliteit van de foto op zich (scherpte, helderheid, contrast, kadrering, kleuren of zwart-wit, ...) en de illustratieve kwaliteit ('spreekt' het beeld? is het expressief? bevat het storende elementen? is het meteen duidelijk waarover het gaat, of zijn er meerdere interpretaties mogelijk?).
- De geselecteerde foto's kunnen nu aan de hele klas voorgesteld worden. Laat de anderen reageren: welk recht denken ze dat hier voorgesteld wordt? Eventueel kan hiervoor ook de volgende werkvorm gehanteerd worden: a) leg alle geselecteerde foto's verspreid over tafels in de klas; b) geef elke foto een nummer; c) geef iedereen een blanco lijst met de kinderrechten; d) laat de leerlingen rondlopen in de klas om alle foto's van nabij te gaan bekijken; e) laat ze hun lijst aanvullen met de volgens hen passende nummers. De 'verbetering' volgt dan bij de klassikale bespreking.

Organiseer een klassikale bespreking om te reflecteren over het geheel van de voorbije

Activiteiten:

- Hoe makkelijk/moeilijk was het om rechten in foto's voor te stellen?
- Was dit voor bepaalde rechten makkelijker dan voor andere? Hoe kwam dat?
- Wat hebben we bijgeleerd over kinderrechten door er op deze manier mee bezig te zijn?
- Hoe verliep de samenwerking tussen de verschillende partners? Heeft iedereen voldoende inbreng gehad? Heb je hulp/assistentie gevraagd aan andere mensen en heb je die ook gekregen? Hoe verliep dat?

- Wat zouden we verder nog kunnen doen met deze foto's? Zouden we ze kunnen gebruiken om andere mensen, buiten onze klas, bewust te maken van het bestaan en het belang van kinderrechten? Bijvoorbeeld: een tentoonstelling uitwerken voor andere klassen van onze school, voor ouders/grootouders, voor een opendeurdag, voor het plaatselijke cultureel centrum of de openbare bibliotheek; een powerpoint-presentatie uitwerken; voor de website van de school...

Fiche 8: Werken met leesteksten uit 'Recht of echt?'

Wat heb je nodig?

- De verhalenbundel 'Recht of echt?'. Zie www.vormen.org
- Voor elke leerling een kopie van de gekozen tekst.
- Schrijfgerief

Werkwijze

- Elke leerling leest een of meerdere keren in stilte de gekozen tekst.
- Elke leerling schrijft individueel drie vragen op die hij/zij graag beantwoord zou zien.
- De leerlingen kiezen een partner en proberen elkaars vragen te beantwoorden.
- Samen selecteren ze een drietal vragen die verder uitgediept kunnen worden.
- Twee groepjes van twee vormen dan samen een groepje van vier, die elkaars vragen proberen te beantwoorden.
- Ten slotte selecteert iedere groep van vier één vraag die ze met de hele klas wil bespreken.
- Bij deze klassikale bespreking van de geselecteerde vragen kan je nader ingaan op bepaalde kinderrechten en kinderrechtshoudingen.

Variant: Enkele algemene suggesties

- **Voorlezen** zonder meer: lees zelf voor en laat je leerlingen gewoon genieten, zonder meer. De kracht van het verhaal zal zelf wel zijn werk doen.
- **Voorlezen met creatieve verwerking:** laat leerlingen tekenen n.a.v. een voorgelezen verhaal. Zo kunnen ze inhouden op hun eigen manier verwerken en weergeven. Je kan ook de keuze laten voor andere expressieve verwerkingsmogelijkheden, zoals boetseren, collage maken, zelf schrijven, toneeltje of poppenkastvoorstelling maken, muziek en liedjes, dans ...
- **Voorlezen door kinderen:** Laat leerlingen een tekst voorbereiden en expressief voorlezen voor de andere kinderen. Het is ook leuk om goed voorbereid in een andere klas een verhaal te gaan voorlezen.
- **Forumlezen:** een gestructureerde manier om in groepjes teksten te laten voorbereiden, voorbrengen voor de klas en te bespreken. Wil je meer weten over 'forumlezen': zoek op internet (Google bv.) op 'forumlezen'.
- **Begrijpend lezen:** maak een klassieke of creatieve verwerking 'begrijpend lezen' bij de teksten.
- **Klasbibliotheek** en leeshoek: voorzie één of meerdere exemplaren van de bundel in de klasbibliotheek. Maak promotie voor de bundel door een korte toelichting, een stukje voorlezen, ... Kinderen kunnen tijdens 'leestijd' of vrije momenten zelfstandig in de leeshoek de verhalen lezen.
- Lees de verhalen expressief in op een cassette of andere opname-apparatuur zodat ze ook als **luisterverhaal** te genieten zijn met koptelefoon: erg geliefd bij kinderen die zelf niet vlot kunnen lezen. Het is bovendien interessant voor een nabespreking omdat beluisterde verhalen anders beleefd worden dan zelf gelezen verhalen.
- **Thuis-lezen:** Geef géén verhalen op om als verplicht huiswerk te lezen. Dat maakt de verhalen minder aantrekkelijk. Je kan de kans daartoe vergroten door kinderen in de kring te laten vertellen over een gelezen verhaal en een stukje te laten voorlezen. Anderen geraken zo geboeid, worden nieuwsgierig en gaan zelf op zoek naar een gelijkaardige positieve ervaring. Zo vergroot de kans dat kinderen (ook thuis) spontaan gaan lezen.
- Organiseer **gesprekken over de verhalen** volgens de 'Vertel eens'-methode van Aidan Chambers. Details vind je in het boek of online via internet (Google bv.): "Vertel eens: kinderen, lezen en praten". Met vier basisvragen breng je het voor de hand liggende naar

boven. Zo komen de onderwerpen die de kinderen interessant vinden aan de orde, je krijgt een beeld van hun inzicht in het verhaal en hoe ieder het persoonlijk beleeft. Je kan daar dieper op ingaan, o.a. door de kinderen steeds opnieuw naar de tekst zelf te brengen met de vraag "Hoe weet je dat?". Zodoende creëer je kansen dat de kinderen veel van elkaar leren. In 'Vertel eens' staan heel veel inspirerende vragen om bij besprekingen te gebruiken. De vier basisvragen zijn:

- Wat vond je leuk, mooi of goed aan dit boek?
- Wat vond je niet leuk, mooi of goed?
- Wat vond je moeilijk of onduidelijk?
- Zag je een patroon of bepaalde verbanden?

Fiche 9: Powerpointpresentatie over een mensenrechtenorganisatie

Inleidend gesprek

- Kennen jullie organisaties die werken aan of rond mensenrechten/kinderrechten?
- Wat doen ze precies?
- Hoe werken ze?
- Met wie/voor wie werken ze?

Vorbereiding

De kinderen surfen 10 minuutjes rond op de verschillende websites van een aantal mensenrechten/kinderrechtenorganisaties:

- Amnesty International: www.youngamnesty.nl of www.aivl.be
- Kinder- en Jongerentelefoon: www.kjt.org
- het Kinderrechtencommissariaat: www.kinderrechtencommissariaat.be
- de Kinderrechtswinkels: www.kinderrechtswinkel.be
- Plan International: www.plan-belgie.org/plan_youth_board
- ...

Opdracht

- Per twee of per drie kiezen de kinderen de organisatie uit die ze het interessantst vinden.
- Ze maken een korte powerpoint- presentatie over deze organisatie.
- Deze vragen moeten tijdens de presentatie beantwoord worden:
  - Waarom hebben ze deze site gekozen?
  - Waar is de organisatie terug te vinden: dichtstbijzijnde adres/telefoon/E-mail?
  - Werkt ze vooral in België (nationaal) of over de hele wereld (internationaal)?
  - Wat is het doel van deze organisatie? Wat wil ze bereiken?
  - Waarvoor kunnen kinderen bij deze organisatie terecht?OF
Hoe kunnen kinderen zelf een steentje bijdragen om deze organisatie te steunen?
  - Welke interessante informatie is er nog te vinden op deze site?
  - Enkele tips over de gekozen site.
  - Enkele tips om de site aantrekkelijker te maken voor kinderen van hun eigen leeftijd.
- **Extra:** Illustraties toevoegen om de presentatie nog aantrekkelijker te maken .

Fiche 10: Schilderijen maken

1. Waarnemend schilderen of tekenen

Zorg dat er in de klas voldoende verkleedattributen aanwezig zijn. Enkele kinderen kunnen model zijn, de anderen de kunstenaars. Laat de kinderen zelfstandig kiezen.

Bevestig het model in zijn/haar rol: fier rechtopstaand, in een beweging of een grappige houding.

Ook de kunstenaars moeten in hun rol kunnen komen. Geef hen bv. een hoed of een snor en laat hen een palet hanteren. Zo worden zij nog meer 'kunstenaar'.

Laat de kunstenaars bv. met houtskool tekenen op bruin inpakpapier, dat vormt een mooie combinatie. Het papier kan op een tafel of op de grond liggen, maar het kan ook opgehangen worden.

TIP: Laat de kinderen in een eerste fase eerst experimenteren met het voor hen vaak nieuwe materiaal.

2. Abstract aquarel

Materiaal

Licht aquarelpapier, zachte penselen, waterverfdozen, papierplakband, bekertjes met water, kleurpotloden, schorten en vossen.

Aan de slag

Het aquarelblad verfrommelen en opnieuw open plooien.

De meest zichtbare lijnen op het blad aanduiden met een kleurpotlood naar keuze.

Kleef het papier nu vast aan de tafel met papierplakband om opkrullen te voorkomen.

Laat de kinderen elk lak in een andere kleur schilderen, het ene al wat donkerder dan het andere, hier en daar lopen de kleuren door elkaar. (Hoe meer water, hoe lichter)

De kleuren kunnen ook gemengd worden.

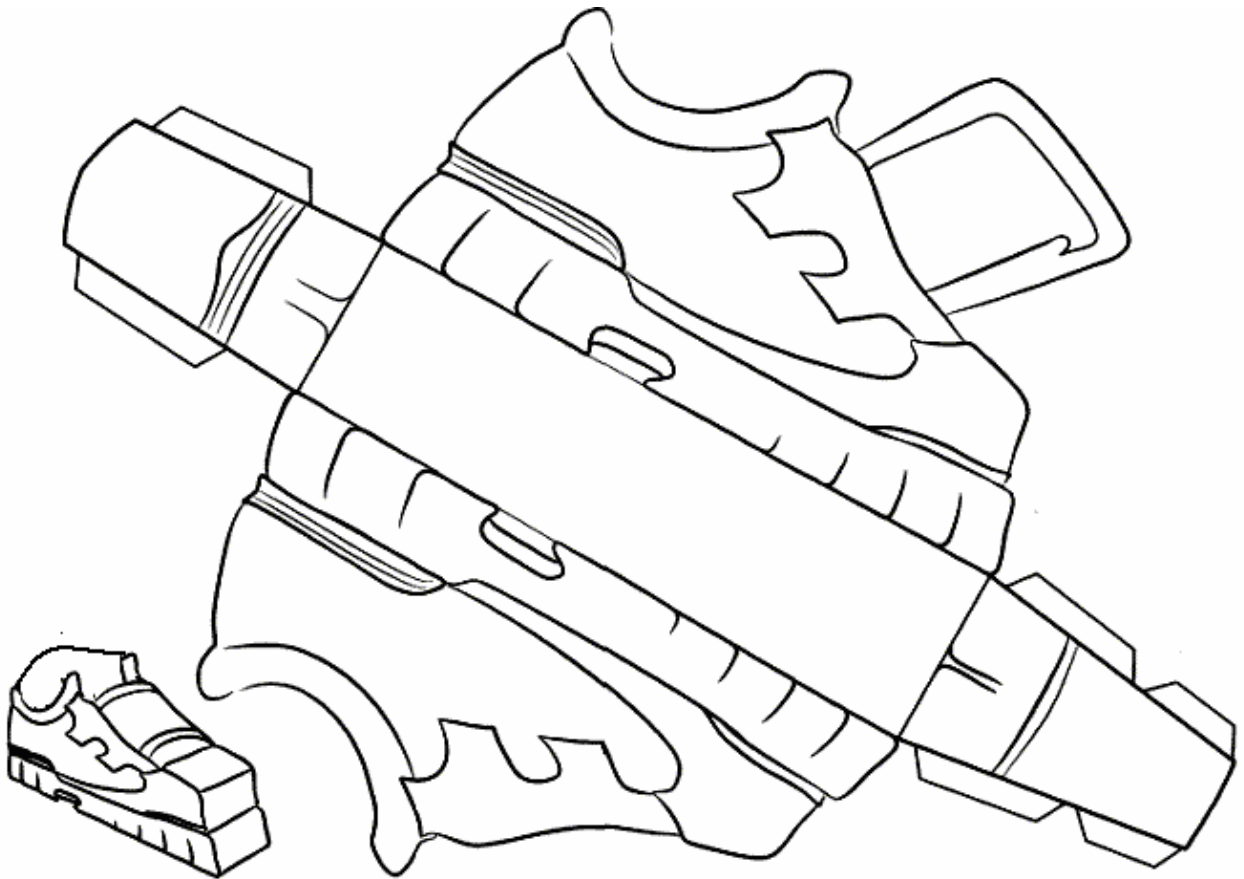
Als het werkje droog is, de tape verwijderen.

Wanneer je de schilderijen inlijst lijken ze op echte kunstwerkjes!

Fiche 11: Schoenen knutselen

1. Schoenen maken

Vergroot onderstaande tekening op stevig karton. Kleur de schoen mooi in met stiften of kleurpotloden. Plooi de schoen op de lipjes om (dit gaat handig als je eerst met een punt van de schaar over de lijn gaat). Vouw de lijnen langs de zool van de schoen naar binnen en plak het lipje vast met wat lijm, als laatste plak je de gesp van de schoen vast.

2. Knutselen met oude schoenen

Laat de kinderen allemaal één of meerdere oude schoenen mee naar school brengen. Je kan hiervoor uiteraard van alles gebruiken: schoenen, pantoffels, laarzen, klompen, slippers enz. Het moeten natuurlijk wel schoenen zijn die niet meer gedragen worden, want ze komen niet meer terug! Misschien is er nog een mama die een paar pumps met hoge hakken heeft?

Laat de kinderen de schoenen versieren met behulp van allerlei materialen: verschillende soorten pasta, noten, verf, spuitbussen, strikken, touwtjes, linten, allerlei voorwerpen van papier maché.

Fiche 12: Spiegels met lijst maken

Materiaal:

Knutselkleding, schaar, potlood, satéprikker, tegel, aluminiumfolie, stukje karton (ca 15x12cm), kunststof spiegelkje (7x7cm), verschillende kleuren Fimo.

(Met aangepast materiaal kan je uiteraard ook grotere exemplaren maken)

Pak het karton eerst (als een cadeautje) in met aluminiumfolie. Neem dan vier lengtes aluminiumfolie en rol ze in de lengte op. Leg de rolletjes langs de rand van je karton en knip ze ruim af zodat je ze naar de achterkant kunt omvouwen. Druk de achterkant nu zo plat mogelijk. Pak het geheel nogmaals helemaal in en maak de binnenste randjes en de bodem mooi strak.

Besluit welk thema je spiegel gaat krijgen (bv zee of jungle). Rol stukjes Fimo plat in de achtergrondkleur van het thema en bekleed de lijst ermee.

Waar de spiegel komt is het niet nodig om klei aan te brengen.

Leg de spiegel op de plaats waar die moet komen maar lijm hem *niet* vast zodat je weet waar je de versiersels kan plaatsen. Probeer je lijst zoveel mogelijk te versieren.

Bak de knutselwerkjes, zonder de spiegel, af in de oven (20 minuten op 130 graden) Wanneer ze afgekoeld zijn, kan je de spiegel erop lijmen en de beschermlaag van de spiegel verwijderen.

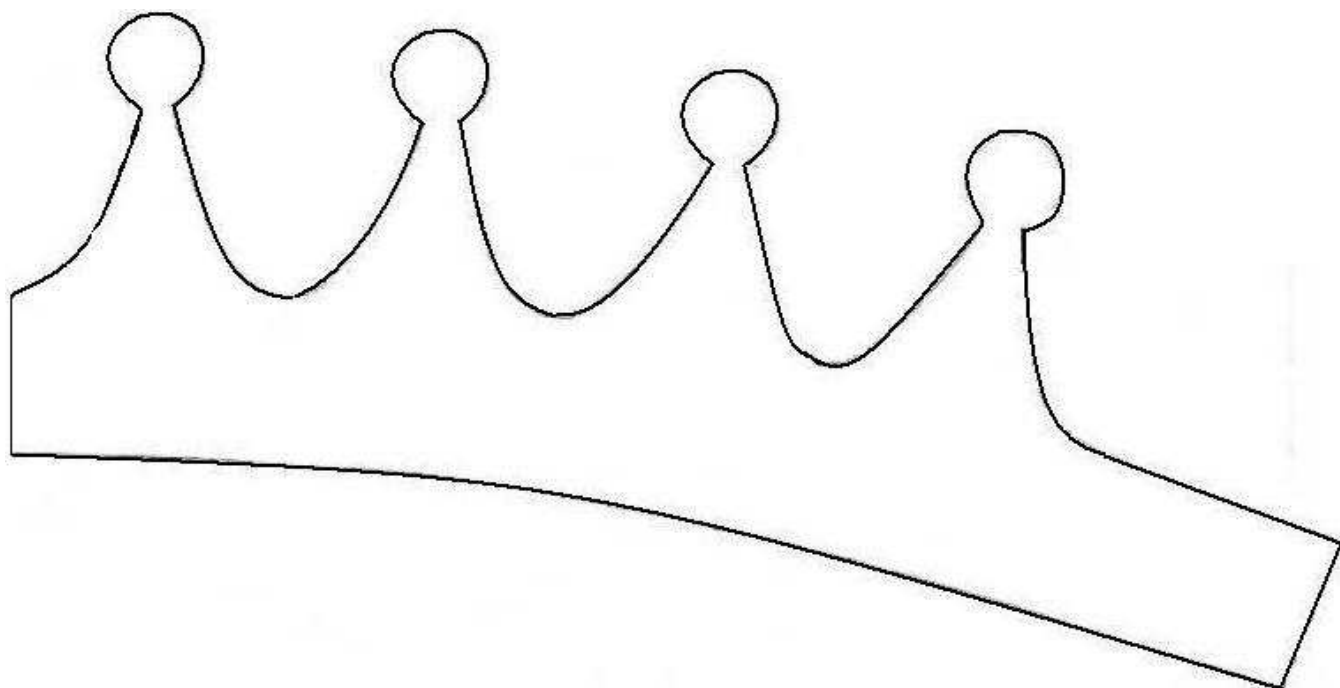
Fiche 13: Kroon maken

Materiaal

Groot vel karton (goud of zilverkleurig), schaar, potlood, nietmachine, materiaal om te versieren: verf, glitterlijm, vilten lapjes,...

Werkwijze

Print het onderstaande patroon en knip het uit. Dat is de helft van je kroontje. Leg het patroon op een groot karton aan de lelijke kant, met het korte rechte stukje van het patroon halverwege je karton. Omtrek het met een potlood. Sla het patroon nu om naar de lege helft van het karton zodat het korte rechte stukje van je patroon tegen de potloodlijn van het andere rechte stukje ligt. Omtrek hem nog een keer om. Als je het goed hebt gedaan, staat er nu een hele kroon op je karton. Knip hem uit, maak hem op maat, versier hem en niet hem daarna vast.

Fiche 14: Zelf muziekinstrumenten maken

Muziek maken hoeft niet altijd met echte instrumenten. Muziek kun je ook maken met keukenspullen.

Rammelaar

Vul plastic flesjes, lege plastic hulsjes van fotorolletjes,.. met wat kralen/erwtjes/bonen. Dop erop, en je hebt een rammelaar.

Trommel

Beplak een groot blik babyvoeding met deksel met vrolijke plakplastic en je hebt een leuke trommel.

Gitaar

Doe enkele elastieken rond een broodtrommel. Ze kunnen trillen net als de snaren van een gitaar.

Waterorgel

Vul enkele glazen flesjes met water. Het water in het flesje zorgt voor de toonhoogte. Zo krijg je een flessenorgel.

Bellenbandjes en staafbelletjes

Neem een stuk elastiek en knoop er een of meerdere belletjes aan vast. Na ieder belletje een knoop in de elastiek leggen. Dit zorgt voor een mooi helder geluid.

Tamboerijn

Wat heb je nodig?

2 papieren bordjes, vulling (bv. rijst, bonen), cadeaulint, schaar, verf, nietmachine.

Beschilder (of beplak) de papieren bordjes met vrolijke kleurtjes. Wanneer ze droog zijn, strooi je op de binnenkant van één bord wat rijst of bonen. Leg het andere bordje er als een deksel op niet de randen aan elkaar vast. Bevestig eventueel wat vrolijk gekleurde linten onderaan de tamboerijn.

Reuze schudkoker

Neem 3 x 2 bekertjes doe in één van de twee een beetje rijst . Lijm de twee bekers op elkaar (goed laten drogen) en lijm ook de geplakte bekers tegen elkaar. Versier het geheel met crêpe –papier, linten, ... Uiteraard kunnen er ook meer (of minder) bekers gebruikt worden.

Sambaballen

Plak om ballon gevuld met lucht en rijstkorrels, papier-maché en maak er een bamboestokje aan en je hebt een sambabal.

Fiche 15: Zelf speelgoed maken

Ring aan een stokje

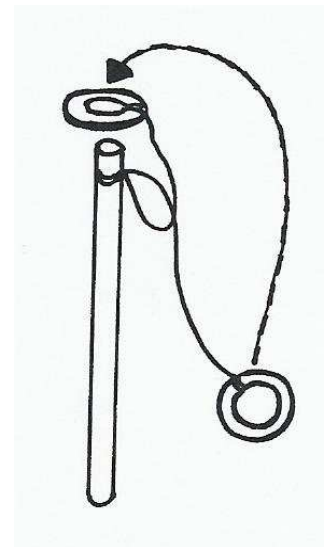
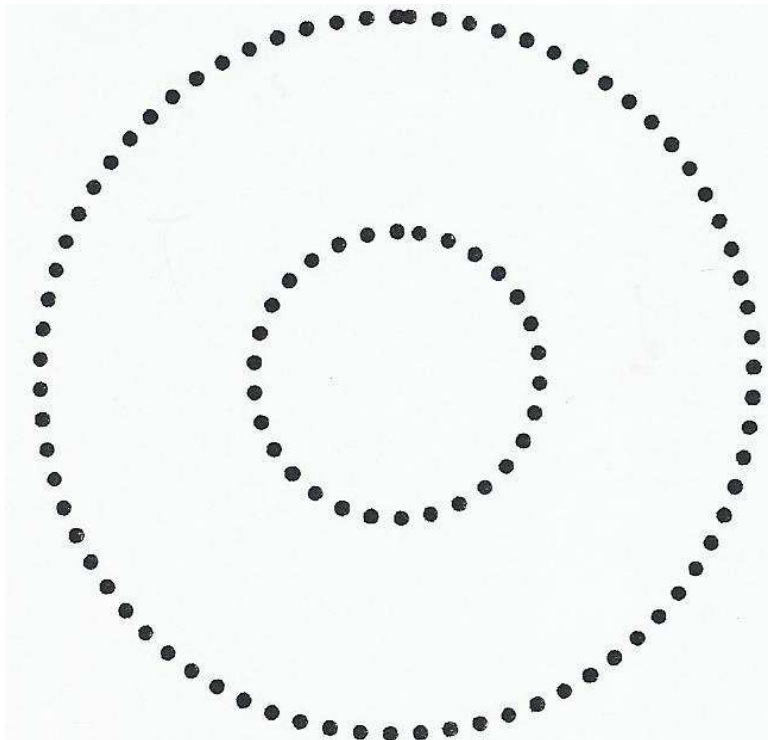
Wat heb je nodig?

Kleef onderstaande ring op een stuk karton. De kinderen knippen of prikken de ring uit en versieren hem met allerlei kleurtjes.

Het stokje kunnen ze ook versieren met verf, stift, kleven..

Maak de ring met een touwtje vast aan het stokje. De kinderen proberen nu de ring over het stokjes te laten glijden door de ring op te gooien.

(In plaats van een stokje kan je ook een saté- stokje of een rietje gebruiken)

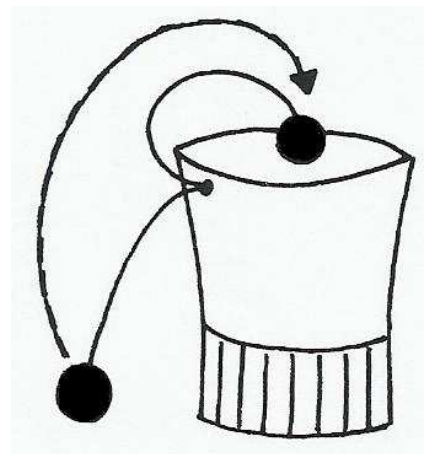
Balletje in beker

Laat de kinderen enkele balletjes maken van papier-maché of met aluminiumfolie.

Prik met een naald een touwtje door een balletje en knoop het andere uiteinde vast aan kartonnen beker.

De beker kan versierd worden met zelfklevers, verf, stiften, kleurtjes, vilten voorwerpen, linten, strikken,...

De kinderen proberen nu het balletje in de beker te krijgen door het op te gooien.

Andere suggesties

De kinderrechten tekeningen als ankerpunt. Hang de tekeningen van de rechten op een vaste plaats in de klas op. Verwijs ernaar als de gelegenheid zich voordoet. Enkele voorbeelden: bij de bespreking van actuele gebeurtenissen; wanneer kinderen elkaars rechten schenden of juist goed in praktijk brengen; als hulpmiddel om een oplossing te zoeken voor conflicten ... Als je dit regelmatig doet, kunnen kinderen dit voorbeeldgedrag spontaan overnemen en worden de kinderrechten op een natuurlijke manier in het klasleven geïntegreerd.

De kinderrechten tekeningen elders in de school. Met de kinderrechten tekeningen in de gang, aan de vensters van de speelplaats, geschilderd op de muren van de speelplaats ... gebruik je de tekeningen als visueel **hulpmiddel om de kinderrechten gedurende het hele schooljaar in de aandacht te houden.**

Bibliografie

Theater Fierene, Lessenpakket bij De prinses zonder haar